

Editorial

El nostre Grup d'Estudis enceta un altre any d'activitats, com els nostres lectors poden trobar en el programa que presentem en aquestes pàgines.

Dels actes previstos podríem esmentar una visita a una casa pairal d'Esplugues, una calçotada a Sant Just, una visita a una Colònia tèxtil, una acurada sessió de poesia pel mes d'abril i la tradicional caminada popular.

Per altra part, en el transcurs d'aquest any 2006, finalitzarem provisionalment les Trobades de la Gent Gran per classificar, ordenar i confegir dossiers de l'abundós material que hem recollit en 10 anys d'activitat i, en especial, el testimoni de la nostra gent gran. Tot això ho anirem presentant en miscel·lànies i ja veurem qui ens pot ajudar econòmicament a editar-les i oferir-les a la nostra ciutadania. No cal dir que això comportarà moltes hores de treball i, per tant, es veurà afectada la nostra projecció exterior. Amb tot, preveiem canviar el tipus d'acte, de forma que pugui mantenir l'interès dels espluguins per la nostra tasca de recuperació històrica i difusió cultural.

Respecte la Caminada Popular, que hem realitzat com sempre amb la col·laboració del Centre Excursionista d'Esplugues (CEE), hem de confirmar l'acompliment del que ja vam anunciar l'any passat, això és la instal·lació d'una placa col·locada en un sòlid suport, al cim de Sant Pere Màrtir i en presència de més d'un centenar d'espluguins. El text que hi figura en la placa, ho trobarà el lector en aquestes pàgines.

Finalment, ens plau afegir a aquesta publicació una còpia de les al·legacions que va presentar el nostre Grup d'Estudis, relatives a la modificació del PGM proposada pel nostre ajuntament. Com els nostres socis recordaran, el passat 17 d'octubre es va celebrar una assemblea extraordinària de l'entitat, en el transcurs de la qual es va decidir la posició definitiva del Grup d'Estudis, al respecte. Aquesta és la raó per la qual adjuntem una còpia de les esmentades al·legacions, per esdevenir coherents amb l'organització democràtica de la nostra entitat.

El Grup d'Estudis desitja als seus socis i simpatitzants un bon Nadal 2005 i ens agradaria veure'ns acompanyats per ells en el proper any 2006, del que també hi esperem per tots el bo i millor.

Procedim a transcriure dos articles apareguts en la publicació "Collserola", que és editada pel Parc de Collserola, en el núm. 69 - Tardor 2005 i que considerem de força interès pels nostres lectors.

El nou Mirador dels Xiprers, al Passeig de les Aigües

El mirador dels Xiprers, a l'extrem meridional del parc de Collserola i del passeig de les Aigües, està enclavat en un dels paratges que ofereix panoràmics de Collserola. Domina part de la plana del Barcelonès, tot el delta del Llobregat i part de la seva vall baixa. D'altra banda el passeig de les Aigües és un punt molt adequat per aturar-se un moment.

L'antic mirador es va dissenyar amb una sensatesa i encert indubtables. No obstant això, el deteriorament que ha anat patint per l'antiguitat de l'obra i l'efecte erosiu del clima, va fer necessari restaurar-lo.

L'actuació que s'ha dut a terme ha consistit en rehabilitar, restaurar i subratllar els trets essencials del mirador original. S'ha restaurat un mur aproximadament semicircular de pedra llicorella que perllonga el lloc de la muntanya i conforma un espai que, a manera de balconada, acota l'àmbit d'estada; s'hi ha construït una escala que mena a

la base del mur i l'envolta; s'hi ha instal·lat una font d'aigua potable; s'han conformat les terres en tot l'àrea; s'hi han col·locat unes baranes de filat per definir els espais i protegir els visitants dels talussos, i s'hi ha fet una plantació de xiprers, de pins i de ginesta per acabar de formalitzar-ho tot i donar ombra als dos bancs que també s'hi han col·locat.

Punt i apart mereix la llosa que s'ha emplaçat al coronament del mur i que també fa la funció de banc corregut. És de formigó i en la superfície s'han gravat fulles i tronquets de les espècies arbustives i i arbòries del Parc. La llosa és una obra de l'escultor Josep Sardà i de l'arquitecte Andrea Ortega.

Per finalitzar, cal dir que aquestes obres han estat finançades en la seva integritat, mitjançant patrocini, per la Societat General d'Aigües de Barcelona (SGAB)

El que val un discret cabal: El paper fonamental de l'aigua a Collserola

L'aigua és l'eix sobre el qual recolza la vida; per això, gairebé sempre, entendre la vida passa per entendre quin és el cicle de l'aigua. Aquest és un recurs renovable, i un ús abusiu, com en llocs on s'extreu molta aigua del sistema, genera molts problemes per mantenir el bon estat ecològic de les rieres. Aquest efecte es magnifica durant les sequeres estivals característiques de la zona mediterrànea, i Collserola no n'és una excepció.

A la serra de Collserola, l'aigua arriba en forma de pluja de manera molt irregular (plou molt i en pocs dies) i suposa una aportació d'uns 600 mm./m2 l'any. Però la major part d'aquesta aigua no arriba a les rieres. D'una banda, hi ha les pèrdues per evapotranspiració d'uns 2000 mm/m2 l'any. D'altra banda, veiem que la irregularitat en les precipitacions provoca un important desenvolupament radicular dels arbres, que augmenta la seva capacitat per absorbir i retenir l'aigua al sòl. Aquests dos fenòmens, l'augment de la retenció i les pèrdues, tenen com a conseqüència que fonts i aflorament d'aigua siguin, a Collserola, més aviat minsos; tot i que es coneixen unes quantes mines importants a tota la serra. I són les fonts, algunes de gran bellesa i en racons molt romàntics, com la font Groga o la de la Budellera, les que forneixen d'aigua les antigues rieres.

Torrents com el de les Tres Serres i la Rabassada i rieres com les de Sant Medir o la de Sant Iscle, que presenten un cabal gairebé constant tot l'any, són una gran reserva de biodiversitat a Collserola. Però el seu ecosistema natural, com el de moltes altres rieres, en molts casos desapareix aigües avall per la infiltració i el consum excessiu que se'n fa: masies que tenen pous, l'extracció directa de les fonts o les activitats agrícoles que encara queden i que s'alimenten de pous i mines.

(.....) Mantenir el cicle de l'aigua i els sistemes naturals del Parc de Collserola comporta la reducció o l'eliminació de les extraccions, i la millora de la qualitat química, evitant abocaments d'aigües residuals i restaurant els boscos de la ribera de les parts baixes. Amb aquestes mesures, seria possible recuperar i mantenir les fonts del Parc, actualment un dels entorns naturals més amenaçats. Finalment, un inventari de fonts i punts d'aigua permetria avaluar quins són els recursos hídrics mínims disponibles per mantenir els sistemes naturals relacionats amb els cursos d'aigua i valorar quines activitats, de les que encara avui existeixen al parc, poden continuar.

(Transcripció parcial) - Autors: Narcís Prat i Cesc Múrria

Si voleu fer-vos socis/sòcies ompleneu aquesta butlleta o una fotocòpia i envieu-la al Grup d'Estudis d'Esplugues.

En/Na	____	Telèfon	____
Adreça	____		
Població	____		
C.P.	____	e-mail	____
Estic interessat/da	☐ Fer-me soci/a ☐ Rebre informació activitats		
Quota soci/a: 25 euros l'any	☐ Col·laborar com ☐ adjunt taló ☐ compte corrent ____		
	signatura		

El pou del vernís
Butlletí d'informació

Dimecres de 18,30 a 20,00 h

NOU NÚM. DE FAX **NOU e-mail:**
93 473 29 87 **grupestudisesplugues@hotmail.com**

Telèfon: **Seu:**
93 473 44 12
Casal de Cultura Robert Brillas
Àngel Guimerà, 38
08950 Esplugues de Llobregat

**TROBADES MENSUALS
AMB LA GENT GRAN
DEL NOSTRE POBLE**

Et convidem a passar una agradable vetllada tot escoltant les vivències, anècdotes i els records de la gent que ha escrit la història del nostre poble.

Dia: El primer dijous de cada mes
Lloc: Casal de Cultura Robert Brillas - Sala Pau Sans i Guitart
Hora: a les 19.30

Presentem el darrer treball que ha elaborat el Grup d'Estudis respecte el Civisme, en el marc d'una lleial col·laboració amb l'ajuntament de la nostra vila. Han estat un total de quatre escrits que han aparegut en aquesta publicació cada trimestre d'enguany. L'actual és, doncs, la cloenda.

IV. El civisme com a peça clau en el desenvolupament integral del nostre país

Una societat formada per homes i dones iguals en dignitat, és obra de la raó humana i vinculada a les aptituds intel·lectual i espiritual dels humans. No la podem confondre amb el concepte de "comunitat", que és un constructe biològic i obra de la naturalesa, és a dir, que és el resultat d'un conjunt d'estructures psicològiques, sentiments i costums comuns, que conformen una psiquis comú. Tot això precedeix a les determinacions de la intel·ligència i la voluntat humanes. Si apareixen aquestes, aleshores tenim la "societat", la qual es planteja tasques a acomplir o fins a assolir i que originen les decisions dels seus individus, és a dir, activitats promogudes per la seva raó.

Exemple d'una comunitat el tindriem en els grups ètnics, regionals, lingüístics o les classes socials. I la societat es diferencia perquè és producte de la raó i de la força moral dels ciutadans que s'apleguen amb objectius comuns. Per tant, de la societat emana el més sagrat que tenim, que és la llibertat.

Doncs bé. La consciència personal de l'integrant d'una societat té una prioritat primordial. I atès que en una societat el grup social

està format per homes i dones, se'n segueix una determinació voluntària d'aquests i llurs relacions socials responen a certes idees i iniciatives que conflueixen en una consciència col·lectiva, decidides en llibertat.

I aquí arribem al nucli del tema. Per que la societat funcioni correctament, han d'haver unes regles de joc, que ja hem esmentat en articles anteriors. Nosaltres les hi podem definir com a civisme, és a dir, com l'art de viure harmònicament en societat, respectant els àmbits de llibertat personals dels altres ciutadans i també les seves expressions col·lectives com, per exemple, una determinada legislació democràtica. Amb determinacions voluntàries respectuoses d'uns ciutadans envers els altres ciutadans, s'arriba a un respecte i acompliment d'allò que la societat n'espera de nosaltres.

És, doncs, la peça clau en el desenvolupament integral de la societat o, si es vol, del país que formem. I això cal que ho entenguin tots els ciutadans i ciutadanes sense excepció, encara que a vegades sigui una comesa certament difícil.

J.M. Puiggròs

Caminada Popular del 25 de setembre de 2005

Grup d'Estudis d'Esplugues - Centre Excursionista d'Esplugues (CEE)

Text de la placa instal·lada al cim de Sant Pere Màrtir pels participants

"ERMITA DE SANT PERE MÀRTIR

A finals del segle XVII, els pares dominicans del convent de Santa Caterina van construir en aquest cim un petit santuari dedicat a Sant Pere Màrtir.

La situació de privilegi i domini de l'indret, reconvertí l'antiga ermita en fortí i excepcional testimoni històric de lluites i camps d'operacions militars en el pas del temps.

Amb la col·locació d'aquesta placa, en el lloc on es troben les runes de l'ermita, volem deixar testimoni de la reivindicació que des de l'any 2001 estem duent a terme les dues entitats organitzadores de la Caminada Popular, amb la intenció de dignificar aquest cim.

9. Caminada Popular a Sant Pere Màrtir – Setembre 2005

Grup d'Estudis d'Esplugues - Centre Excursionista Espluga Viva"

CURS 2005-2006 ***PROGRAMA D'ACTIVITATS DEL GRUP D'ESTUDIS D'ESPLUGUES***

Desembre 2005	Trobada de la Gent Gran i Assemblea general ordinària de socis i publicació del Pou del Vernís
Gener 2006	Visita a una casa pairal d'Esplugues
Febrer 2006	Trobada de la Gent Gran i Calçotada a Sant Just
Març 2006	Trobada de la Gent Gran, Visita a una Colònia Tèxtil, publicació del Pou del Vernís
Abril 2006	Sessió de poesia
Maig 2006	Trobada de la Gent Gran, Fira d'Entitats, Participació del Grup d'Estudis en l'aplec general de Grups d'Estudi a Calaceit
Juny 2006	Trobada de la Gent Gran, publicació del Pou del Vernís
Juliol 2006	Avaluació de l'activitat del Grup
Agost 2006	Vacances
Setembre 2006	Caminada Popular
Octubre 2006	Trobada de la Gent Gran o acte de difusió cultural i publicació del Pou del Vernís
Novembre 2006	Trobada de la Gent Gran o acte de difusió cultural

Sabies que...?

Roser Camps

Documentació: "Calaix de sastre" de Rafael d'Amat i de Cortada, baró de Maldà i "Tornant a mirar" de Pasqual Juan i Lloret

Sabies que...? A principis dels anys 70 l'Agrupament escolta Sant Jordi va iniciar la nit de Nadal, en sortir de la Missa del Gall, les representacions d'un pessebre vivent, al torrent d'en Farré, avui parc dels Torrents. Més tard el relleu el va prendre l'agrupament escolta Espluga Viva que va seguir la tradició fins gairebé els anys 90.

Sabies que...? Les representacions dels "Pastorets" ha estat també una tradició molt arrelada a Esplugues. Sabem que a principis del segle XX, ja es representaven tenint com a escenaris el teatre de Cal Quirze i posteriorment el Centre Parroquial.

Sabies que...? A l'escenari natural del poblat "Esplugues City", que representava un poble de l'oest americà situat on avui hi ha "La Mallola" i prop del cementiri parroquial, es van filmar la majoria de pel·lícules de cowboys que es rodaven a l'estat espanyol, produïts pels estudis Balcázar.

Flora de Sant Pere Màrtir

ROURE

Quercus cerrioides
Fam. Fagàcies

El roure que hi ha a St. Pere Màrtir, denominats cerrioides pels botànics, són uns híbrids que tot i amb això fèrtils i estan escampats per la serra de Collserola.

A la part solella de St. Pere Màrtir en el terme d'Esplugues jo només n'he trobat dos. Tots dos estan situats dins el torrentet embarrancat de la font de La Senyora més o menys a la meitat del recorregut; són alts i esprimatxats, ben a prop l'un de l'altre talment bessons, inaccessibles.

El roure té l'escorça clivellada, les flors masculines i les femenines en el mateix arbre (monoic) i el fruit és la gla inserida dins un receptacle anomenat cúpula.

Les fulles són ovalades d'uns 8 cm. amb les vores ondulades i lòbuls asimètrics que no arriben a punxar i quan són tendres estan cobertes de pèls estrellats sobretot pel revers que van perdent amb el temps i es tornen coriàcies, lluent i d'un color verd fort.

Tot i ser arbre de fulla caduca, les fulles bo i seques s'aguanten dalt de les branques i no cauen fins que borronen les de la primavera següent.

A finals de la tardor i abans d'assecar-se del tot, les fulles prenen uns colors molt escaients: en cada fulla s'hi veuen dufuminades zones encara verdes, unes altres de groguenques, de vermelloses i de més

fosques tot plegat d'un cromatisme tan exuberant com efímer. Recordo anys enrere en una exposició-concurs de taules parades de Nadal, una de guarnida amb branquillons de roure amb fulles així policromades d'un ruralisme elegantíssim.

A la vessant obaga de St. Pere Màrtir dins el terme de St. Just hi ha alguns roures a peu de camí com ara el de la fotografia.

Hivern del 2005
Andreu Ferret i Pagés

Els nostres carrers

Roser Camps

Font de documentació: "Enciclopèdia Catalana" i la col·laboració de la senyora Mª Rosa Vergés, vídua de Fortuny

ANTONI Mª GALLISSA I SOQUE, c. d'
(Barcelona 1861 - 1903)

Arquitecte modernista, es titulà el 1885 a Barcelona. Fou professor de l'escola d'Arquitectura de Barcelona. Col·laborà amb Elies Rogent, Domènech i Montaner. D'entre les seves obres destaquem la remodelació de la casa Pujol de la nostra vila, avui convent de Montsió. Carrer d'obertura recent, va del carrer de Laureà Miró a la Plaça de Sant Lluís, al barri de Can Clota.

APEL·LES MESTRES I OÑÓS, c. d'
(Barcelona 1854 - 1936)

Dibuxant, músic i escriptor. Mestre en gai saber. Cursà estudis a Llotja. Il·lustrà gran quantitat de llibres i col·laborà a "La Campana de Gràcia", "L'esquella de la torratxa" i "La Publicitat". També publicà llibres de poemes com "Cançons íntimes", obres líriques, dramàtiques, col·laborà també amb Amadeu Vives i Enric Morera. Carrer de la Ciutat Diagonal, és un tram de la Vía Augusta romana i transcorre paral·lel a l'antic traçat del Raval de Sant Mateu.

AUGUST FONT I CARRERAS, c. d'
(Barcelona 1846 - 1924)

Arquitecte, es titulà el 1869. Deixeble d'Elies Rogent -Neorabisme (Banyals Orientals de Barcelona). Fou acadèmic de Sant Jordi i catedràtic de l'escola d'Arquitectura de Barcelona. Va fer importants restauracions a Barcelona. Es troba situat a la urbanització Ciutat Diagonal, va des de la plaça de la Constitució, fins a l'avinguda del doctor Poupiana.

AVE MARIA, c. de l'

Pregària dedicada a Maria, mare de Déu.

Aquest carrer està situat al barri de Can Vidalet, molt a prop del camí de Can Nyac, uneix l'avinguda de la ciutat de l'Hospitalet amb el carrer del Molí, gairebé al terme de l'Hospitalet.

RECTIFICACIÓ

En el darrer exemplar del Pou del Vernís núm. 11, vam informar d'una moció presentada per E.R.C. a l'Ajuntament d'Esplugues, el passat setembre, relatiu a la protecció de la torre de ventilació i elevació d'aigües de l'antiga mina Vidal. En aquest sentit, el nostre Grup d'Estudis es feia ressó d'aquesta moció, car afectava al patrimoni d'Esplugues. Lamentablement, vam ometre involuntàriament el suport que CIU va prestar a aquesta moció. Ho rectificuem, entenent que CIU també és sensible als temes patrimonials i mereixia ser esmentada pel seu recolzament a la moció d'ERC.